

INNSPILL TIL KUNSTNERMELDINGEN

Norske Kunstforeninger

Norske Kunstforeninger ønsker med dette å spille inn et kritisk behov for økning av driftstøtte både til egen organisasjon og behovet for at flere kunstforeninger/kunsthaller/kunstlag (heretter: kunstforeninger) kan komme under den statlige driftstøtteordningen. Særlig gjelder dette kunstforeninger i de større byene. Dette mener vi er en forutsetning for at arbeidet med å løfte det visuelle kunstfeltet og styrke kunstnerøkonomien i hele landet skal lykkes.

Norske Kunstforeninger er en paraplyorganisasjon og et kompetansesenter for 150 små og mellomstore utstillingssteder over hele landet. Kunstforeningene opererer i 148 kommuner i 11 fylker fra Vadsø i nord til Farsund i sør, fra Florø i vest til Kongsvinger i øst. Kunstforeningene i Norge har en historie som strekker seg tilbake til 1836 og har fram til i dag spilt en sentral rolle i utviklingen av landets visningssteder for visuell kunst. Vårt formål er å styrke kunstforeningene som sentrale visningssteder for samtidskunst, både for publikum og for profesjonelle kunstnere. Vi arbeider for at kunstforeningene skal bli vitale og relevante møteplasser med et mangfold av formidlingstilbud for et deltagende publikum. Kunstforeningene er en nødvendig brikke i kunstfeltets økosystem, er ofte avgjørende for mange kunstners økonomi og faglige utvikling og sikrer et mangfold av utstillingssteder for kunstnerne.

Kunstforeningene er publikumsstyrte utstillingssteder som sørger for formidling av samtidskunst over hele landet og er med på å sikre publikum mulighet for deltagelse i kunst- og kulturaktiviteter, deltagelse i organisasjonsarbeid og drift av visningssteder. Kunstforeningene er arbeidsplasser for kunstnerne og deres økonomi henger tett sammen med kunstnerøkonomien. En bedre finansieringsmodell og bedret økonomisk forutsigbarhet er en forutsetning for videre drift i mange av kunstforeningene.

En styrket driftstøtte til Norske Kunstforeninger er helt nødvendig for å trygge videreutvikling og drift av både små og mellomstore kunstforeninger. Norske Kunstforeninger har en rekke tiltak og prosjekter som våre medlemmer er avhengige av for å styrke visningsstedene både kunstfaglig og organisatorisk.

Vi støtter kunstnerorganisasjonenes krav om en utstillingsøkonomisk reform. Norske Kunstforeninger henviser ellers til felles innspill til kunstmeldingen i samarbeid med Kunsthallene i Norge og Kunstsentrene i Norge.

1.

Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke utenfor de største byene?

Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Kunstforeningene spiller en viktig rolle i regionsutviklingen og utvikling av lokalsamfunn, men også som sentrale visningssteder på et nasjonalt nivå. De er mange steder det eneste visningssted for kunst i sin region og det eneste stedet publikum har mulighet til å møte samtidskunst. Kunstforeningene er ofte en kunstners første utstillingssted og spiller en sentral rolle for utvikling av kunstnerskap, og som et grunnleggende sted for omsetning av kunst. Kunstforeningene er avgjørende for å ta vare på og bygge ut en infrastruktur for kunstnere som ønsker å bo og virke utenfor de største byene.

Kunstforeningene er gjennomgående underfinansierte uansett størrelse og virkeområde og baserer driften på en såkalt lappeteppetøkonomi. Et mindre antall kunstforeninger har ansatte. Kunstforeningen er arbeidsplasser for kunstnerne og deres økonomi henger tett sammen med kunstnerøkonomien. Mangelen på forutsigbar økonomi gjør at de fleste kunstforeninger ikke kan møte kunstnerne med visningsvederlag, honorar, eller lønn for arbeid. En finansieringsmodell som ikke sikrer mulighet for ansatte, eller mulighet for utbetaling av visningsvederlag eller honorarer, gjør kunstforeningene som arbeidsplass for kunstnerne sårbar og lite bærekraftig. En styrking av de økonomiske forutsetningene for drift av små og mellomstore visningssteder er derfor en forutsetning for at kunstnerne kan sikres visningsrom og arbeidsplasser.

En mer forutsigbar og økt driftsstøtte til Norske Kunstforeninger er helt nødvendig for å trygge videreutvikling og drift av både små og mellomstore kunstforeninger. Norske Kunstforeninger har en rekke tiltak og prosjekter som våre medlemmer er avhengige av for å styrke visningsstedene kunstfaglig og organisatorisk.

En styrket basisfinansiering og økonomisk forutsigbarhet er en forutsetning for videre drift i mange av kunstforeningene. Å satse på en god basisfinansiering er særlig viktig for utvikling av en god infrastruktur og ivaretagelse av et kompetansemiljø for formidling av samtidskunst og for kunstnere som velger å bosette seg utenfor de store byene. Det må politisk vilje til å tilrettelegge for at samtidskunsten har gode levekår og infrastruktur over hele landet.

2. *Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?*

Hva er de største utfordringene for å oppnå rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk? Hva oppleves som de største kompetanseutfordringene ved å drive egen virksomhet?

For å sikre at kunstnere får rimelig betalt for sitt arbeid er det nødvendig med en omfattende utstillingsøkonomireform, som skissert av kunstnerorganisasjonene;

- En permanent honorarordning for alle små og mellomstore institusjoner som driftes profesjonelt.
- Revisjon av vederlagsavtalen i dialog med det frie feltet - vederlagsavtalen er utdatert og må tilpasses samtidens kunstneriske praksis.

De små og mellomstore institusjonenes usikre økonomi gjør det utfordrende å arbeide langsiktig. Når institusjonene er avhengige av prosjektstøtte til de fleste utstillingsprosjekter blir det utfordrende å lage klare og tydelige avtaler med kunstnerne. En styrking av institusjonene vil muliggjøre langsiktig planlegging og sikre bedre og mer forpliktende avtaler med kunstnerne.

Norske Kunstforeninger etterlyser ordninger som gjør det mulig for flere kunstforeninger, særlig i de mindre byene, å opprette stillinger. Dette vil legge til rette for en større forutsigbarhet og være med på å sikre kunstnerne rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk.

Norske Kunstforeninger etterlyser også søkbare ordninger for driftsmidler, og forenkling av søknadsprosessene rundt ordninger for prosjektstøtte. Mindre omfattende og tidkrevende søknadsprosesser vil gjøre det enklere for små og mellomstore visningssteder å søke støtte og gi en bedret økonomi til å sikre kunstnerne rimelig betaling for sitt arbeid og visning av verk.

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter? Hva er de største utfordringene når det gjelder sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende? Hva er den største utfordringen når det gjelder pensjonsopptjening og -sparing? Hva oppleves som de største hindrene for etablering og ansettelse i eget aksjeselskap?

Norske Kunstforeninger mener at sosiale rettigheter og pensjon bør gjelde alle som jobber i kunstfeltet, også frilans.

Den største utfordringen i de små og mellomstore institusjonene med hensyn til sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende er dårlig kjerneøkonomi. Driftsmodellen er ikke bærekraftig og gjør det utfordrende å sørge for gode arbeidsvilkår for de ansatte, men også for kunstnere og kuratorer vi arbeider med.

Så lenge de fleste kunstforeningene står uten økonomisk grunnlag for å betale kunstnerne for visning av verk og betale honorarer, og kuratorer ofte får begrenset betaling for oppdrag, er dette et hinder for at kunstnere og frilansere selv skal kunne tenke fremtidsrettet på egen økonomisk situasjon. Uten økte tilskudd er det lite kunstforeningene kan utrette for å bøte på denne situasjonen.

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet? Hvordan oppleves vilkårene for kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

Å legge til rette for et mangfoldig kunstfelt er den beste måten å sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet. Et markant løft for det visuelle kunstfeltets grasrot og en offensiv kunstnerpolitikk er en forutsetning for å ivareta videreutviklingen av et skapende og levende kunstfelt og sikre en bred og mangfoldig rekruttering til feltet fra hele befolkningen, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn? Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Norske Kunstforeninger representerer 150 kunstforeninger som gjennom demokratisk styring og deltagelse gir stemme til et stort spekter av ulike kunstnere over hele landet. Å sikre en god infrastruktur av profesjonelt styrte visningssteder sikrer at et større mangfold av kunstnerbefolkningen vil velge bosetning og velge å vise sin kunst i alle regioner.

Norske Kunstforeninger har støtteordninger som tar sikte på å speile mangfold i samtidskunsten. Vår organisasjon har de siste tiårene gjennomført en rekke prosjekter, vandrestillinger og lignende som en stimulans og bidrag til å utvikle mangfoldet i kunstforeningenes programmering. Økt tilskudd til Norske Kunstforeningers virksomhet og en utvikling av våre støtteordninger vil bidra til et mer mangfoldig og nyansert program i kunstforeninger over hele landet.

6. Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid? Hvor viktig er internasjonale oppdrag og samarbeid for den kunstneriske virksomheten? Hva oppleves som de største utfordringene med å samarbeide med kunstnere og institusjoner i utlandet?

Mange kunstforeninger ønsker et større internasjonalt samarbeid. Det største hinderet for større engasjement på området er den økonomiske situasjonen. Dette gjelder både finansiering av prosjekter med internasjonale kunstnere og mangelen på ansatte i kunstforeningene.

Norske Kunstforeninger arbeider på europeisk nivå med samarbeid med våre søsterorganisasjoner i Sverige, Finland og Tyskland. Dette arbeidet trenger finansiering for å legge til rette for ordninger som kan bidra til økt internasjonal programmering, oppdatering, gjesteopphold for kunstnere, kuratorer og ansatte i institusjonene. Det er behov for flere tilgjengelige støtteordninger for internasjonalt samarbeid.

For Norske Kunstforeninger, Susanne Svenseid, direktør